

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

תוכן

- א. מקבלי קיבולת בתוך התחום אסור חוץ לתחום מותר ... איכא מתא דמקרבא להתם אסור ... בשבתות ובימים טובים.....2
- ב. אבל בחולו של מועד דשכיחי אינשי דאזלי ואתו להתם אסור.....4
- ג. שרא להו לאבונגרי ... כיון דאגר לא קא שקלי שרשווי הוא דקא משרשו ליה ולית לן בה 5
- ד. כל שהוא עושה אומר לנכרי ועושה וכל שאינו עושה אינו אומר לנכרי ועושה.....7
- ה. מקבלין קיבולת במועד לעשותה לאחר המועד ובלבד שלא ימדוד ושלא ישקול ושלא ימנה כדרך שהוא עושה בחול.....8
- ו. אין מרביעין בהמה בחולו של מועד.....9
- ז. אין מדיירין ... בחולו של מועד ... מוסרין להם שומר לנער את צאנם.....9
- ח. בשבת בטובה ביום טוב במזונות במועד בשכר.....10
- ט. וכן מי שהיה יינו בתוך הבור.....10
- י. הלכה כרבי יוסי ... הלכות מועד כהלכות כותים בהלכה ... לומר שהן עקורות ואין למידות זו מזו.....10
- יא. ואם אין לו מה יאכל קוצר ומעמר ודש וזורה ובורר וטוחן ובלבד שלא ידוש בפרות 11
- יב. טוחנין במועד לצורך המועד ושלא לצורך המועד אסור ואם טחן והותיר הרי זה מותר קוצצין עצים ... מטילין שכר ... ובלבד שלא יערים.....12
- יג. כל שנאכל כמות שהוא חי אין בו משום בישולי נכרים.....13
- א. אדם חשוב שאני.....14
- ב. שרא למיעקר כיתנא ולמיקטל כשותא ולמיעקר שומשמי.....14
- ג. מכנים אדם פירותיו מפני הגנבים ושולח פשתנו מן המשרה בשביל שלא תאבד 15
- ד. ובלבד שלא יכוין את מלאכתו במועד וכולן אם כווננו מלאכתן במועד יאבדו.....15

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

דף יב.

א. מקבלי קיבולת בתוך התחום אסור חוץ לתחום מותר ... איכא מתא דמקרבא להתם אסור ... בשבתות ובימים טובים

למרות שאסור להניח¹ לנכרי שיעשה מלאכה לישראל בשבת בשכר, אם הוא עושה בתורת שכיר יום², אבל אם הוא עושה בתורת קבלנות, כלומר שקיבל עליו לעשות בעד שכר כך וכך³, בין שעושה משלו בין שעושה משל הישראל⁴ מותר להניחו שיעשה כל מלאכתו בשבת⁵ על פי התנאים המבוארים להלן..

במה דברים אמורים כשעושה מלאכה בדבר התלוש מן הקרקע, שהנכרי יכול לעשותה בביתו או במקום אחר שאינו רשות הישראל, ואין הדבר ניכר שהיא מלאכת הישראל ואין כאן חשש מראית העין, אבל כשעושה במחובר לקרקע כגון שקיבל עליו לבנות בית לישראל, או לקצור שדה לישראל⁶, וכן אם עושה מלאכה בתלוש בהפצים שמפורסמים הם שהם של ישראל, אסור, ונהגו להחמיר גם אם מנהג כל העיר⁷ לעשות בקבלנות⁸, לפיכך אם הוא

¹ שו"ע ונו"כ רמד א ושולחן ערוך הרב סעיף א – ד

² כגון ששכרו הישראל קודם השבת ואמר לו בעד כל יום ויום שתעבוד לי אתן לך כך וכך אף על פי שלא אמר לו שיעבוד גם בשבת אלא מעצמו הוא עובד צריך הוא למחות בידו כמו שנתבאר בסמ"ג רמ"ג.

³ מ"ב שם א

⁴ שנתן לו ממה לעשות המלאכה כגון שנתן לו בגד לתפור וקצץ לו שכר או שנתן לו הומין לארוג לו בגד בין שקיבל עליו לארוג כל הבגד בין שלא קיבל עליו כלל לארוג כל הבגד אלא שקצץ לו בעד כל אמה ואמה שיארוג

⁵ ואינו דומה לשכיר יום שהשכיר יום אין המלאכה שלו כלל ואין לו עסק בה שהרי אין כוונתו בעבודתו כדי להשלים המלאכה שהרי לא עליו המלאכה לגמור ואין לו תועלת כלל בהגמרה אלא כוונתו לעבוד את הישראל כל היום כדי שיתן לו שכרו לפיכך הרי זה כעושה שליחות הישראל אבל הקבלן המלאכה היא שלו שכוונתו בעבודתו היא להשלים המלאכה כדי ליטול שכרו ואינו כשלוחו של ישראל.

⁶ וסתם מחובר שם ישראל עליו והרי זה כאילו ידוע ומפורסם שהוא של ישראל. מ"ב שם ה

⁷ מפני זילותא דשבתא ומשום חילול ה' שיאמרו הגויים שאין היהודים שומרים שבת. כמבואר במג"א שם ס"ק ח, ועוד טעם משום שגם כשנוהגים בקבלנות, מכל מקום הקבלנים שוכרים פועלים בשכירות יום או חודש, ויש לחשוש שההמונים יחשבו שהם פועלים שכירים של היהודי בעל הבית ולא של הקבלן כמבואר במ"ב שם ז

⁸ במ"ב ס"ק ז בביה"ל (ד"ה או לקצור), ובכה"ח סי' רמ"ג סק"ד בשם מטה יהודה סק"ה שאוסר גם מלאכת שדה בקבלנות אפילו מנהג כולם בקבלנות. ובשו"ת אג"מ ח"ג סי' ל"ה דן בארוכה בדברי הביה"ל שמסיק לאסור גם כשכל העיר בקיבולת, אך מ"מ מסיים כי עקב כי חומת השבת פרוצה יש להחמיר, אלא לדבריו

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

בתוך העיר או בתוך תחומה אסור להניחו שיעשה בשבת מפני מראית העין, שהרואה יאמר שהוא שכיר יום אצל הישראל.

גם אם הוא דר בכפר בין הנכרים שאין לו שם שכנים ישראל מכל מקום אם עושה בתוך תחום הכפר יש לחוש שמא יזדמנו לו שם אורחים שישבתו אצלו, ויחשדוהו שהנכרי שכיר יום אצלו, וגם יש לחוש לבני ביתו

וכל זה כשעושה המלאכה בתוך העיר, או בתוך תחום העיר שיכולין אנשי העיר לילך לשם בשבת, אבל כשעושה המלאכה חוץ לתחום, וגם אין עיר אחרת שישראל דרים בה תוך תחומיו של מקום המלאכה, מותר להניחו שיעשה בשבת. אך אין לעשות חוזה עם הנכרי לגמור העבודה עד תאריך מסויים, אם משום כך יהיה חייב לעבוד גם בשבתות כדי לעמוד בהתחייבות, שהרי זה כאומר לו לעבוד בשבת שאסור מן הדין⁹.

אם כשהתחילה העבודה לא היה שם יהודי, ואח"כ בא לדור שם, יש לו לשנות תנאי העבודה עם הנכרי ולצוות לו שלא יעבוד בשבת¹⁰. אמנם בהפסד כספי גדול יש להתיר על פי שאלת חכם.

יש להתיר בניה הנעשית ע"י קבלן נכרי¹¹, בקרקע של ישראל, כשהקבלן אינו רוצה להשבית את העבודה בשבת, על ידי הצבת שילוט המורה שהבניה היא על ידי חברת הבניה הנכרית, אם אין ידוע שהמגרש שייך ליהודי, הגם שאתר הבניה נמצא בתוך תחום יהודים, ויש מכור און להשכיר את הקרקע לנכרי למשך הבניה, וכשיגמר הבנין יחזרו ויקנו ממנו.

אסור להזמין נכרי¹², אפילו בתחילת השבוע, לעשות מלאכה בתלוש, אם בשל קוצר הזמן מן ההכרח¹³ הוא שיעשה אותה בשבת, ולענין זה אין כל הבדל, אם יש בעשיית המלאכה משום איסור תורה או איסור דרבנן. אבל אם לא הקציב לו זמן מסויים לעשייתה, או אם הזמן שהקציב

אם התנה עם הגוי והתחיל לעבוד ואינו רוצה לקיים, אוקמא אעיקרא דדינא, ואין חייב להפסיד ממון עקב כך, עיין שם. ויש לציין דברי הכה"ח סקל"ח בשם החסל"א מעשה בעשיר ירא ה' שבנה בתים ופיזר ממון הרבה כדי שלא להניח לגויים לבנות בשבת, ויהי היום והיתה שריפה גדולה בעיר ובהגיע האש סמוך לביתו יהפוך ה' רוח וניצול ביתו, וזהו שכתב בעוה"ז ובעוה"ב. ובסקל"ז בשם ספר חסידים סי' שמ"ח אחד בנה ביתו בקבלנות נכרי וגם בשבת, והיו מתרעמים עליו ולא חשש, ולא היו ימים מועמים ולא נשאר הקרקע לא לו ולא לזרעו.

⁹ שו"ת מהר"ם שיק האו"ח סי' ק"א

¹⁰ ס' מלכים אומניך סוס"י ט

¹¹ שו"ת מהרש"ם ח"ב סי' קכ"ג.

¹² שמירת שבת כהלכתה פרק ל אות כח – כט

¹³ סי' רנב סע' ב ובמ"ב ס"ק מז ובשעה"צ ס"ק מז. ויל"ע ביש לו זמן לעשות מלפני שבת, אלא שאני יודע בוודאות שלא יעבוד בימים שלפני שבת, כגון שהודיע שאז לא יהיה בעיר, או שאני יודע שיש לו שמחה בביתו שבוודאי לא יעבוד כעת, אם גם בכה"ג שרינן. ולכאורה יש להביא ראיה מסי' שכה סע' ח ברמ"א ובמ"ב ס"ק מ לענין ליהנות ממלאכת הנכרי. שם הערה צא

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

לו מספיק כדי לעשותה בלא לעבוד בשבת¹⁴ – מותר להזמין אפילו בערב שבת, והוא שהנכרי יעשה למען עצמו, כלומר כדי לקבל שכר (דהיינו שהיהודי פסק שכרו, או שהשכר הוא קבוע¹⁵, או אפילו רק הבטיח לו שיתפשר עמו בענין השכר, או שהנכרי מציע לעשות את המלאכה בחינם), ושלא יעשה את המלאכה בביתו של בעל – הבית, דהיינו שיוציאנה מבעוד יום מביתו של היהודי, ואם בכל זאת יעשה בשבת לית לן בה.

מותר לחברה קבלנית של נכרים שממונה על כך כל השבוע, וכ"ש לעובדי תברואה בעירייה של נכרים, לפנות מכולות ופחי אשפה בשבת וביו"ט¹⁶, ואין צריך למנעם¹⁷.

כט. לפיכך מותר למסור לנכרי לפני שבת נעליים לתיקון או כבסים לכיבוס, ובלבד שלא ידרוש ממנו לגמור את התיקון או את הכיבוס עד צאת השבת. וצריך שהנכרי יוציא את הנעליים או את הכבסים מבית היהודי מבעוד יום.

ב. אבל בחולו של מועד דשכיחי אינשי דאזלי ואתו להתם אסור

בדבר התלוש¹⁸, שאינו מחובר לקרקע מותר לתת לגוי מלפני החג מלאכה בקבלנות בתנאי שהמלאכה תעשה בתוך ביתו של הגוי, ואף שהגוי עושה במועד, מכל מקום כל שלא אמר לו בפירוש לעשותו אזי מותר להניחו¹⁹. אבל בשכירות, אסור.

¹⁴ ושמעתי מהגרש"ז אויערבך זצ"ל, דאפשר אפי' אם הנכרי אומר לו בפירוש שיעשה את המלאכה בשבת, נמי לית לן בה. שם הערה צג.

¹⁵ ושמעתי מהגרש"ז זצ"ל, דבזמננו מכיון שמסתמא ישלם לפועל כדרישתו, הר"ז חשיב כקצין. שם הערה צה.
¹⁶ ואף אם נחוש להחולקים על המג"א, דס"ל דגם ברבים איכא חשדא, וגם למה דלא סבירא לן לחלק, אף בקבלנות, בין מלאכה דאו' לשבות דרבנן כנ"ל, מ"מ י"ל, דבכה"ג, דמפורסם והכל יודעים, שעירי' עושין זאת, ל"ש חשדא, והוי כש"כ, ממה שכ' בספר תוספת ירושלים (סי' רמ"ד ס"א), הובא בספר נזר ישראל (סי' ע' ח"ב בליקוטי רימ"א אות ז'), ליישב מה שתמה המג"א הנ"ל, בלקיחת הובל מן הרחוב, דאפשר שמפורסם שהוא בקבלנות עיין שם, א"כ מכ"ש בנדר"ד, דאין לך פרסום יותר מזה. שו"ת מנחת יצחק חלק ה סימן קה.

¹⁷ לא מצאתי בזה שום חשש אף על פי שהגוי מוציא האשפה מרשותו והיהודי נהנה מזה מ"מ כיון שעכו"ם אדעתא דנפשיה קעביר, והישראל לא נהנה ממש במלאכת העכו"ם, רק סילק ממנו מטריד וזהו חובתו של הגוי, ואף שהיהודי משלם מיסים על זה, מ"מ מעולם לא ציוה היהודי לו לעשות כן בשבת, ואדרבה מצידו יכול לבוא ולנקות בע"ש או ביום ראשון, ואין אני מוצא כאן מקום לחייב היהודי שיודיע שאצלו בחצרו וגינתו לא יריקו, וכן אין מראית עין כאילו שיהודי ציוה לו לבוא בשבת, ולכן הדבר מותר. שוב מצאתי במ"ב רמ"ז (ס"ק ד') שאם אומר לנכרי תהא שם ביום א' ויודע שצריך לנסוע בשבת אסור דהוה כמצויהו בשבת, ומיהו במק"א הבאתי מחלוקת הפוסקים שהביא במ"ב ש"נ (ס"ק כ"ד) בשבות דשבות אם אמר לנכרי לומר לנכרי, והיינו נמי המציאות בנידון שגוי הממונה מן העיר אומר לגוי הממונה מן הבית וכן הלאה כמה פעמים והאחרון עושה לא בשביל ישראל דוקא קיל. תשובות והנהגות כרך א סימן רעח.

¹⁸ שו"ע ונו"כ תקמג ב.

¹⁹ מ"ב שם ו

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

אבל במחובר, כגון אינו יהודי שקבל מערב יום טוב לבנות ביתו של ישראל בקבלנות. וכל שכן בשכירות אסור להניחו לעשות בחול המועד, הגם שעושה מעצמו²⁰, אף על פי שהוא חוץ לתחום²¹.

אם מנהג כל אנשי העיר לבנות בקבלנות ולא בשכירות, יש מי שדעתו²² שמכיון שלאנשי עיר זו אין מקום לחשד הרי לעת הצורך ניתן להתיר לאפשר לגוי לבנות בקבלנות ויש חולקים²³.

ובזמנינו שמנהג כמעט כל המדינות הוא כך, כתבו הפוסקים שהכל מודים שמותר²⁴. וגם כשאין מנהג כל המדינה לעשות בקבלנות, אלא שמנהגה של עיר זו לעשות כן, אם לא ידוע לאורחים הבאים לכאן של מי הוא בנין זה, למרות שידועים שהוא בנין של יהודים הכל מודים שמותר²⁵. ובכל האופנים שמותר מותר ליהודי לספק את חומרי העבודה.

כשרבים²⁶ הם הבונים בבת אחת את בתיהם כגון אחרי סופה, שריפה, מלחמה וכיוצא בזה רבים המתירים לבנות בקבלנות על ידי גוים, גם כשאין זה מנהג העיר. וליתר שאת, יכריזו בבית הכנסת שבונים בקבלנות, להסיר כל חשד. אך כתבו שאין להתיר כי אם במקום צורך גדול ביותר.

גם כשלקבלן הגוי ישנם פועלים העובדים אצלו בשכירות, מכיון שהקשר של היהודי לעבודה, הוא רק עם הקבלן ולא עם פועליו, לפי שבידו של הגוי לשלחם לעבוד לכל מקום שירצה, ואין כל הכרח שישלחם למקום בנינו של היהודי הרי זה מוגדר כ"קבלנות"²⁷.

אולם כל זה בקבלן נכרי אבל קבלן יהודי אל לו לבנות בחול המועד ואפילו במקום הפסד, שמכיון שמלאכת הבנין מפורסמת וידועה, יש בכך זלזול גדול במועד ואין להתיר אפילו דבר האבד.

**ג. שרא להו לאבונגרי ... כיון דאגר לא קא שקלי שרשווי
הוא דקא משרשו ליה ולית לן בה**

²⁰ מ"ב שם ג

²¹ ואע"פ שבשבת התרנו כמבואר לעיל זהו משום שיהודי לא ייצא חוץ לתחום וא"כ אין חשש מראיין העין אך בחול המועד הרי יכול לצאת חוץ לתחום ויש חשש מפני הבאים.

²² נובי"ק או"ח יב

²³ שו"ת גורן דוד או"ח יג

²⁴ שו"ת אנרות משה או"ח ג לה

²⁵ חול המועד כהלכתו שם קכח משו"ת שמן רוקח

²⁶ שו"ת חת"ס או"ח ס דעת תורה כאן ב

²⁷ שו"ת חת"ס שם

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

אסור לעשות מלאכות המותרות²⁸ במועד תמורת שכר²⁹. כלומר מלאכות שהיתר עשייתן לצורך המועד הוא³⁰ מכיון שנחשבות "מעשה הדיוט"³¹, וכן הדין גם בדברים הקשורים במירחה ואינן מלאכה ממש³² למרות שהותרו לעשותן לעצמו כשנעשים לצורך המועד, יתירה מכך, אפילו דברים שהיתרם מכיון שאינם נחשבים למלאכה כלל, מכל מקום אינם מותרים לעשותן אלא לעצמו או לאחרים בחינם, אבל בשכר אסור שהרי זה כעובדא דחול.

אם אינו נותן לו שכר קצוב, אלא שאוכל עמו בשכרו מותר כיון שאינו דומה לשכר המשולם בחול אלא נראה כהכנסת אורחים³³. ויש מהראשונים שכתב, שהוא הדין אם בעל הבית הלוח כספים לפועל, והלה עובד עמו בתשלום החוב, גם כן מותר³⁴.

יש שדעתם, שהאיסור לעבוד בשכר הוא רק בדברים שאינם לצורך המועד, שלמרות שהם כאלו שמותר לאדם עצמו לעשותם מכיון שאין בהם משום מלאכה, מכל מקום בשכר אסור. אבל כל שהיתר עשייתו במועד לעצמו הוא מכיון שהוא לצורך המועד, מותר לעשותו גם לאחרים בשכר³⁵.

ולמעשה כתבו הפוסקים³⁶, שבמקרה של שעת הדחק ואינו מוצא מי שיעשה זאת עבורו בחינם, ויש הכרח באותה המלאכה לצורך המועד, בודאי שניתן להתיר. ובפעולות שאינן נחשבות כלל למלאכה, ונעשות לצורך המועד, מותר לעשותן גם תמורת שכר³⁷.

דברים שהותר לעשותם במועד אף ב"מעשה אמו" ללא שינוי, מותר אפילו בשכר, אם אינו מוצא מי שיעשה זאת בחנם.

וכן התספורת והכביסה במקרים שהותר לעשותם כפי שיתבאר עוד במסכת זו כשאינו מוצא מי שיעשה בחנם, יכול לעשות בשכר.

²⁸ כגון כל דבר שהוא לצורך המועד דבעי שינוי וכן ההדיוט שהתירו לו לתפור כדרכו וכן כמה דברים שאסרו משום טרחה אף שאינה מלאכה ממש. מ"ב שם א

²⁹ שו"ע ונו"כ תקמב א

³⁰

³¹ תקמב ביאור הלכה ד"ה אפילו

³² נובי"ת קד

³³ ערוך השלחן שם

³⁴ הוהמ"ב שם יב מהריטב"א בסוגיין

³⁵ עיין חול המועד כהלכתו פ"ט ב ובהערב שהביא שיטות הראשונים והאחרונים בזה.

³⁶ נהר שלום הובא בכף החיים תקמא כז ותקמב ג ועיין מ"ב תקמב ב ובהוהמ"ב שם הע' ז

³⁷ הוהמ"ב שם ב

הלכות הדרה היומי

מסכת מועד קטן

וכן מותר באוכל נפש ומכשיריו, כשאינו מוצא מי שיעשה בחינם לעשות בשכר.³⁸

דבר האבד אפילו במעשה אומ³⁹ן ללא שינוי ואפילו אינו צורך המועד מותר לעשות בשכר כל שאינו מוצא בחינם. ובכלל זה אם מוצא עתה פועלים שיעבדו עבורו במחיר הזול מהמחיר הרגיל, ויש מתירים רק אם עובדים במחיר הרגיל, אך המחיר יתייקר אחר המועד, שזהו דבר האבד, ויש אוסרים אף בזה.⁴⁰

ד. כל שהוא עושה אומר לנכרי ועושה וכל שאינו עושה אינו אומר לנכרי ועושה

עשו חכמינו את חול המועד כשבת ויו"ט לענין "אמירה לנכרי" כדי שלא תהא קלה בעיני העם, ויבואו לעשות בעצמן⁴¹. לפיכך כל דבר⁴² שאסור לעשותו במועד ואיפלו אין איסורו אלא משום טירחא או משא ומתן, ולא מחמת מלאכה⁴³, אסור לומר לאינו יהודי לעשותו.

אולם לצורך מצוה שתיעשה במועד⁴⁴, מותר לומר לנכרי בחול המועד⁴⁵

גם אם הוא משער שאם לא ישכור עכשיו את הנכרי לעשות את המלאכה במועד יצטרך לשלם ביוקר גדול לאחר המועד, אפ"ה אסור שמה שאינו בידו אינו נקרא היזק ואינו דבר האבד⁴⁶. ויש מתירים, ויש שמתירים אפילו אם כעת הנכרי בזול מהמחיר הרגיל ולאחר המועד יחזור למחירו הרגיל⁴⁷.

בכל הנזכר יש לכתחילה לעשותם בעינעא ולא בפרהסיא ועל ידי נכרי אך אם אי אפשר מותר כנזכר. ובמכשירי אוכל נפש מותר בכל מקרה גם בפרהסיא וגילוח ותספורת באופנים המותרים מותר בכל מקרה על ידי ישראל.

³⁸ ביאור הלכה שם ד"ה אפילו

³⁹ רמ"א שם

⁴⁰ הוהמ"כ שם ד - ו

⁴¹ עיין שו"ע הרב רמג א

⁴² שו"ע ונו"כ תקמג א

⁴³ חול המועד כהלכתו פ"ב קמז

⁴⁴ א"א שם א

⁴⁵ כיון שישי מתירין אפילו בשבת. מ"ב שם א

⁴⁶ מ"ב שם ב

⁴⁷ הוהמ"כ פ"ב ו

הלכות הדרה היומית

מסכת מועד קטן

צרכי רבים אם אינו מוצא מי שיעשה בחינם מותר, ולפיכך מותר לדוור לעסוק המאכחו בחול המועד שהרי זה לפעמים צורך המועד והרי זה צרכי רבים⁴⁸.

ה. מקבלין קיבולת במועד לעשותה לאחר המועד ובלבד שלא ימדוד ולא ישקול ולא ימנה כדרך שהוא עושה בחול

מותר לתת⁴⁹ לנכרי מלאכה שיעשה לאחר המועד, ובלבד שלא ישקול ולא ימדוד ולא ימנה כדרך שעושה בחול. ואף אם יעשה הגוי אחר כך המלאכה במועד, מותר. ואין צורך למחות בידו "הואיל והתנה עמו לעשותה אחר המועד"

כמו כן מותר לתת חפצים לאומן אפילו ישראל⁵⁰, שיעשה בהם עבורו עבודה בשכירות או בקבלנות, בשמתנה במפורש⁵¹ שיעשה לאחר המועד. ובתנאי שלא יספור ולא ישקול או ימדוד,

לפיכך הנותן חוטים לאורג, צמר לסורג, זהב או כסף לצורף, בר לחיט, וכיוצא בזה. הרי אף שמותר לו לסכם עם האומן אודות המלאכה שיעשה לאחר החג, מבל מקום אסור לו למנות, למדוד או לשקול וכיוצא בזה לפי שהוא דרך החול.

במקרה ונהג כאמור, ונתן לגוי⁵² לעשותו לאחר המועד, אף שמתברר לו שאין הלה עומד בדיבורו ועוסק בכך במועד מכל מקום אינו חייב למחות בידו, אלא אם כן המלאכה ניכרת שנעשית בשל יהודי, כגון שמכבס בגדים שניכרים כלבוש המיוחד ליהודים⁵³.

עקב האיסור למנות ולשקול⁵⁴, יש נהגו שלא לתת בגדים לכובס, ואפילו לנכרי אין נותנים, מכיון שאם לא ימנה לא יאמינו⁵⁵, אולם המנהג אינו כן אלא נהגו להתיר לתת לכובס גוי שיכבסם לאחר המועד ואף למנותם או לשקלם, ויש מי שהתיר זאת רק בשעת הדחק וכיוצא בזה

48 שם ט – י

49 שו"ע ונו"כ שם ג

50 מ"ב שם ז

51 שם במ"ב ח

52 מ"ב שם יא

53 פמ"ג א"א שם ו

54 מ"ב שם י

55 שם

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

למרות המתבאר לעיל שאסור לשקול ולמדוד וכו'. מכל מקום אם עלול להגרם לו הפסד כתוצאה מכך, מותר. כגון שהגיע לו סחורה במועד, ולפני שמשלם חייב לוודא שאכן קיבל את הכמות שמשלם עבורה, ואם לא יעשה זאת עתה לא יוכל להוכיח לאחר מכן, וכיוצא בזה, מותר לשקול, למדוד, ולספור.

ו. אין מרביעין בהמה בחולו של מועד

אין מרביעין⁵⁶ בהמה בחולו של מועד. ולא זו בלבד שאין אוהזים בהמה ומביאים עליה זכר. אלא אפילו לאחוז בהמה כדי שיעלה עליה הזכר, אסור. והטעם, לפי שיש בזה טירחה יתירה, או שנראה כמעשה החן, ואינו לצורך המועד ואף לא דבר האבד.

אבל להכניס לדיר זכרים ונקבות ביחד ורובעים מעצמם יש המתירים⁵⁷. ויש מן האחרונים⁵⁸ שפסקו גם בזה לאיסור.

ז. אין מדיירין ... בחולו של מועד ... מוסרינן להם שומר לנער את צאנם

אסור לזבל השדה בין בשבת ובין ביו"ט ובין בחול המועד, שהמזבל הרי הוא כחורש שמשביח הקרקע שתהא נוחה ויפה לזרוע. ולא רק לזבל בידים, אלא אף להכנים את צאנו לשדה למשך הלילה ומטיילות שם ממקום למקום ומזבלות אותה בגלליהן⁵⁹, אסור מפני שנראה כמזבל בעצמו.

גוי שבא מעצמו החול המועד ורוצה לזבל השדה באופן האמור על ידי שיביא לכאן את הצאן שיזבלוהו אף על פי שדעתו ליטול שכר עבור כך מותר להניחו, ולשלם לו לאחר המועד, ובלבד שלא יאמר לו בפירוש לבא ולעשות. תנאי נוסף הוא שלא ימסור לו שומי שישגיח להוליך הצהן ממקום למקום בכדי שיזבלו כראוי.

אולם גוי שאינו משוכר אצל יהודי במיוחד לכך אלא מושכר לעבודות כלליות לשבוע חודש וכדומה, מותר אף למסור לו שומר שיסייעו. אך אין לשכור לו שומר⁶⁰.

⁵⁶ שו"ע ונו"כ תקלו ג

⁵⁷ מ"ב שם ו

⁵⁸ שו"ת חת"ס יו"ד דש וכדבריו נקט בשו"ע בצל החכמה ח"א עא

⁵⁹ מ"ב שם מא

⁶⁰ מ"ב שם מט

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

כל זאת אינו מותר אלא כשהגוי מזבל על ידי הכנסת הצאן, אך אם מזבל ממש בידים שזוהי מלאכה גמורה דאורייתא אסור גם אם קצב את שכרו מערב החג.

ח. בשבת בטובה ביום טוב במזונות במועד בשכר

בשבת מותר להניח לגוי להכניס הצאן בכדי לזבל, אך אסור לשלם לו שכר אחר השבת עבור כך, ואפילו לא שכר מזונותיו, ואפילו לתת לו מזונות ממש בשבת עצמה אסור⁶¹. אך ביו"ט רשאי לתת לו מזונות או לאחר יו"ט שכר מזונות⁶², אך לא שכר אחר⁶³ ובכל מקרה אסור למסור לו שומר אפילו אם אינו מושכר לכך אלא הוא שכיר חודש או שנה⁶⁴.

ט. וכן מי שהיה יינו בתוך הבור

כבר התבאר לעיל דף יא: שכל שמוגדר כ"דבר האבד" מותר לעשותו במועד, וכשמדובר בהפסד גדול ביותר, התירו גם בטירחה רבה.

לפיכך התחיל⁶⁵ בפעולות הקשורות בסחיטת הזיתים והענבים מלפני המועד, ולא השלימם. או שהיין נשאר בבור ולא הועבר עדיין לחביות. אם הסיבה לכך היא עקב אונס, שכחה, או שנתעצל בחשבו שיוכל להמתין מלעשותו עד לאחר הרגל, ועתה מתברר שקיים הכרח לעשותו עתה, מותר להשלים סחיטתם במועד. "כלומר שמוחזן הזיתים, ודורכן, ומכניסן לחביות בדרכו תמיד⁶⁶. ומותר לסחטן מספר פעמים עד שיוגמר סחיטתו וכמו כן מותר להריק היין מהבור שם עלול להחמיץ ולהעבירו לחביות.

י. הלכה כרבי יוסי ... הלכות מועד כהלכות כותים בהלכה

... לומר שהן עקורות ואין למידות זו מזו

⁶¹ שו"ע שם

⁶² ומ"מ היינו דוקא בזה דאינה מלאכה גמורה אבל עכו"מ העושה מלאכה גמורה ביום טוב בשביל ישראל אסור ליתן לו שכר מזונות דמראה שהיה נוחא ליה במלאכתו שעשה בשבילו. מ"ב שם מד

⁶³ שבשיתן לו ידעו שעשה מדעת ישראל ויסברו ששכרו לעשות מלאכה לימים. מ"ב שם מה

⁶⁴ מ"ב שם מה

⁶⁵ שו"ע ונו"כ תקלה א

⁶⁶ מ"ב שם דה

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

כבר התבאר שלהלכה כל שמוגדר כ"דבר האבד" מותר לעשותו במועד, גם ללא שינוי וגם כשקשור במלאכות שהן "מעשה אומן". ואף כשאין המלאכה נעשית לצורך המועד, ובלבד שלא כוון מלאכתו למועד. ושלא תהיה מלאכה שיש בה טירחה מרובה. אולם כשמדובר בהפסד גדול ביותר, התירו גם בטירחה רבה. לפי ששיערו טורח כנגד הפסד והפסד כנגד טורח, וכשהבינו שההפסד גדול מהטורח⁶⁷, התירו. אמנם, על דבר זה נאמר בגמרתינו "הלכות מועד... עקורות, ואין למידות זו מזו", אלא מה שהתירו חכמים התירו, ותו לא.

דף יב:

יא. ואם אין לו מה יאכל קוצר ומעמר ודש וזורה ובורר וטוחן ובלבד שלא ידוש בפרות

מותר לקצור השדה⁶⁸, ולקטוף פירות, אם צריך להם לאכלם במועד, וכן לצורך מכירתם לאכילת המועד. ומותר לקטוף גם יותר ממה שצריך כשרוצה אחר כך לברור מביניהם את הטובים ביותר. וכן לקטוף פרחים מותר אך ורק לצורך המועד⁶⁹, אבל שלא לצורך אסור.

כאשר אינו זקוק לעשות מלאכות אלו לצורך אכילה במועד, אסור לעשותן. מלבד למקרים שאם לא יעשה יבא לידי הפסד⁷⁰, כגון שדה שהתבואה בו עשויה להתקלקל אם לא יקדים לקצרה. או שיש לו כמות גדולה של פירות או עגבניות, שאם לא ימהר לעשות מהם ריבה או רסק עגבניות, יתקלקלו. מותר לעשות זאת, אף שאינו לצורך האכילה במועד. וכן כל כיוצא בזה וזאת מכיון שדינו ככל "דבר האבד", שמותר לעשותו במועד.

⁶⁷ עיין שו"ע תקלז טו

⁶⁸ שו"ע ונו"כ תקלז טו

⁶⁹ שו"ע תקמז יב ובמג"א ז

⁷⁰ שו"ע ומ"ב נ

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

**יב. טוחנין במועד לצורך המועד ושלל לצורך המועד אסור
ואם טחן והותיר הרי זה מותר קוצצין עצים ... מטיילין
שכר ... ובלבד שלא יערים**

אפילו יש לו לחם⁷¹, אלא שמעוניין בלחם טרי יותר. או שמעוניין בסוג אחר, אף שהוא פחות בטיבו מהלחם שיש לו⁷². או שיש לו קמח, ומוצא חיטים כאלו שכשיטחנם יהיה לו קמח טוב יותר. וכן כשיש לו שיכר ישן, אלא שהשיכר החדש עדיף. וכן בנוגע לטחינת קפה, שהטרי טעים יותר. בכל אלו וכיוצא בהם מותר לעשות במועד המלאכות הקשורות בכך אפילו כיון מלאכתו למועד⁷³. אפילו אם יכול לקנות או לשאול מחבירו אין מחייבין אותו בכך⁷⁴. ויש שכתבו שזאת רק כאשר אינו מערים בדבר, אלא אכן מעוניין בסוג האחר.

מלאכות⁷⁵ אלו מותר לעשות רק הכמות שצריך לה במועד וזאת אף מיום לחבירו וכמו כן לצורך יו"ט שני של גלויות בחו"ל ואפילו לבן ארץ ישראל עבור חבירו שנוהג יום טוב שני ואף לצורך השבת הסמוכה להג כשחלו שני ימי החג האחרונים בימים ה' ו' — מותר להכין גם לצורך יום השבת לי. אך לא לצורך אחר המועד.

ומכל מקום אינו צריך לעצם אלא עושה בהרווחה, ואם יותיר יותיר. כתבו הפוסקים⁷⁶, שהאמור שאין צריך לעצם אלא עושה בהרווחה הוא רק כאשר עושה מלאכה אחת, אבל במקרה ויש צורך במספר מלאכות כגון לקצור ולעמר וכו' אינו עושה אלא כדי צרכו כעצמוס ככל האפשר

אם לא ימצא מי שירצה לעשות לו בעצמוס⁷⁷, שאין רוצים לטחון או יקצור דבר מועט, עושין אפילו הרבה מפני המועט, שחל צורך המועד הוא⁷⁸.

למרות האמור שמותר לעשות בהרווחה ואם יותיר יותיר, מכל מקום אסור להערים ולעשות בכונה יותר, באמרו כביכול שמעוניין דוקא בזה לצורך המועד ולא במה שיש לו. וזאת אף על פי

⁷¹ שו"ע ונו"כ תקלג א

⁷² מ"ב שם י מהחיי"א

⁷³ מ"ב שם ב

⁷⁴ מ"ב שם א ותקלז נא

⁷⁵ חול המועד כהלכתו פ"ז ו – טו עיי"ש ובהערות

⁷⁶ שער הציון שם מט

⁷⁷ שער הציון שם

⁷⁸ מ"ב שם ה

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

שלמעשה אכן יאכל ממה שנעשה במועד ויש המקילים באופן שאינו ניכר שמערים, כגון שיש בידו שיכר ישן ועושה שיכר חדש וכיוצא בזה, שיתכן לפרש שכונתו בשכר החדש לפי שטעמו שונה. ובתנאי שאינו עושה כמות גדולה, שאז ניתן לחשוב שעושה זאת לצורך המועד. וצריך שישתה ממה שעושה במועד. ואין למחות במי שרוצה לסמוך על סברא זו⁷⁹.

בשעת הדחק כגון במקומות שאופים לחם בבית, והאדם יודע שלא יוכל לאפות תיכף לאחד המועד יש לסמוך להתיר לאפות על ידי שצריך קצת להערים ולעשות בכונה יותר, ויאכל ממנה קצת בחול המועד כיון שהערמה זו זו אינו ניכר כל כך, וכל שכן כשעושה פת אחד גדול, שאין בו אלא טורח אחד, שמותד לכולי עלמא

יש מי שדעתו שכשיש ברית מילה וכיוצא בזה באסרו חג, ואם לא יאפו ויבשלו עתה לא יספיקו לעשות זאת לאחר החג, מותר לעשות דברים המוכרחים, ויאכלו ממנו קצת במועד.

למרות המתבאר שאסור להערים. מבל מקום בדיעבד שעבר והערים, כל שאכל מזה גם במועד מותר לאכלו⁸⁰, כל שאינו ניכר בבירור שהערים. (כלומר, שלא עשה כמות גדולה). ויש המתירים באופן זה שאינו ניכר שמערים אף לכתחילה

כשבלי תוספת בטירחא עושה כמות גדולה מהצריך כגון, אפיית לחם גדול. וכן כשהכמות הגדולה משביחה את טעם התבשיל. כגון הרבה בשר בקדירה, שמוסיף בטעמה של הכמות שצריך לה מותר.

ג. כל שנאכל כמות שהוא חי אין בו משום בישולי נכרים

כבר נתבאר במסכת שבת דף נא. שתבשיל שבישלו גוי, אסרוהו חז"ל משום חתנות⁸¹, וגם משום שלא ירגיל הישראל עצמו לאכול מבישוליהם, ויאכילוהו דברים טמאים. ואפילו אם הגוי בישל התבשיל בביתו של ישראל, ויודע הוא שהכל כשר מצד הדין, לא חילקו חכמים בדבר ואסרוהו משום בישולי עכו"ם. וזהו דוקא בשני תנאים, שהוא דבר שלא היה נאכל כמות שהוא חי, וגם שהוא עולה על שלחן מלכים, אבל דבר שנאכל כמות שהוא חי, אין בו איסור משום בישולי גוים, וכן אם אין התבשיל ראוי לעלות על שלחן מלכים, אין בו איסור משום בישולי גוים, ומותר לאוכלו. כגון ירקות או פירות, או גבינה, וכדומה, אין בו משום בישולי גוים

⁷⁹ מ"ב תקלג ט

⁸⁰ מ"ב שם ו

⁸¹ שו"ע ונו"כ קיג א

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

דבר שאינו נאכל כמות שהוא חי, וגם עולה על שלחן מלכים או אנשים חשובים, שמאכל זה ראוי ליתנו לפניהם, כגון אורז, בשר, או קורקבן ובני מעיים, אם הגוי בישראל, דהיינו שהניח הקדרה על האש, אסורים משום בישולי גויים. והאשכנזים מקילין בזה על ידי הדלקת האש בידי ישראל

דבר שבעיר אחת עולה על שלחן מלכים, ובעיר אחרת אינו עולה על שלחן מלכים, הולכים אחר מנהג המקום, במקום שעולה על שלחן מלכים יש בו איסור משום בישולי גויים, ובמקום שאינו עולה על שלחן מלכים, אין בו משום בישולי גויים.

מותר לשתות קפה שנתבשל על ידי גויים, ואין בו משום בישולי גויים. וכן פשט המנהג בכל תפוצות ישראל. ומנהג נכון הוא על פי הדין. ומכל מקום המחמיר על עצמו תבוא עליו ברכה. אולם יש לאסור שלא לשתות קפה במסיבות הגויים בבתי הקפה שלהם, משום קירוב דעת וחשש חתנות. אך המתארח בבית גוי ומכבדו בכוס קפה, רשאי לשתות הקפה. ללא חלב. וכל זה באופן שמייחדים כלי להרתחת המים בלבד.

דגים קטנים של הסרדינים, שיש בהם סנפיר וקשקשת, מותרים באכילה, ואין לחוש בהם לאיסור בישולי גויים, מפני שאינם עולים על שלחן מלכים. וגם השמן שלהם אין לחוש בו לתערובת שמן טמא, דאומן לא מרע אומנותיה.

אפונים וחומס קלויים על ידי גוי, וכן קליות של עכו"ם, מותרים, ואין בהם משום בישולי גויים, שאין אדם מזמין את חבירו על קליות קלויים.

אולם אפונים או פולים מבושלים על ידי גויים, אסורים משום בישולי גויים, דכיון שנעשו על ידי בישול, מסתמא עולים על שלחן מלכים או שרים ואסורים. והיינו אפונים ופולים יבשים, אבל לחים אין בהם משום בישולי גויים. ואמנם אפונים שבקופסאות שימורים יש מקום להקל, אחר שעושים אותו למכירה לכל.

א. אדם חשוב שאני

י"א שאדם חשוב צריך להחמיר על עצמו, גם בדבר שנאכל כמו שהוא חי להרחיק עצמו בכל מה שיוכל מבישולי גויים. וי"א שאפי' אדם חשוב א"צ להחמיר. שמה שמצינו בגמ' שאדם חשוב צריך להחמיר על עצמו, כדי שלא ילמדו ממנו ההמון עם שאינם בני תורה להקל יותר, וזה דוקא בזמן הש"ס, אך בזמן הזה א"צ לחוש לזה שנתפשטו ונדפסו הספרים לפנינו כשלחן ערוך.

ב. שרא למיעקר כיתנא ולמיקטל כשותא ולמיעקר שומשמי

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

מותר⁸² לעקור שומשמיין [הוא מין זרע שעושים מגרעיניו שמן, או מטגנין אותו בדבש לאכלם, ואין זה שומשמיין שלנו שהם מאכל גמור] אם רוצה לאכול היבשים שבו, ואף שהלחים אין ראויין לאכילה, יכול לעקור בלי ברירה ואח"כ יברור הראויין לאכילה ולשמן, וכן אם צריך להסיק בגרעיניהן,

וכן לעקור פשתן אם צריך לכסות בהן בלילה פירות שמתייבשים מפני הטל, או לשרות הזרע כדי לחוף בו הנשים להחליק בשרן ולצחצה מראהן, ומותר לעקורן עם השורש וא"צ לעקור דוקא ראש הגבעול, וכן לעקור בשות להטילו בשכר לצורך המועד, וכל אלו דוקא אם עושה לצורך זה ודוקא בכדי מה שצריך ולא יותר.

וכן תאנים וכיוצא כזה, המתייבשים בחמה וירא שהמטר ירד עליהם ויקלקלם. מותר לכסותם, גם כאשר הדבר קשור במלאכות. כגון שצורת השימור הרצויה היא על ידי שיכסום בקש, ויש צורך לתלוש מהמחובר לצורך זה. וזאת מכיון שנחשב לדבר האבד.

ג. מכניס אדם פירותיו מפני הגנבים ושולח פשתנו מן המשרה בשביל שלא תאבד

פירות⁸³, חפצים, וכיוצא כזה הנמצאים במקום שאינו משתמר מן הגנבים (כגון, בגנות ופרדסים וכו'), מותר להכניסן הביתה. אמנם יש לעשות זאת כמה שאפשר בפחות פרסום ופרהסיא. לפיכך מכניסם בלילה, ואם הכנסתן בלילה תגרום לפרסום יתר עקב הצורך באבוקות וכיוצא בזה, יעשה זאת ביום. וכשאי אפשר להכניסן כי אם בפרהסיא, וכן דבר שידוע לכל שהוא לצורך המועד מותר בכל אופן. ואם היו במקום המשתמר, אסור מפני המירחה.

ד. ובלבד שלא יכוין את מלאכתו במועד וכולן אם כוונתו מלאכתו במועד יאבדו

אפילו מלאכות המותרות במועד אסור לאדם שיתכוין ויאחר מלאכות אלו ויניחן כדי לעשותן במועד מפני שהוא פנוי

⁸² שו"ע ונו"כ תקל"ג ב ומ"ב יא – יד

⁸³ שו"ע ונו"כ תקל"ח ב

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

המכין מלאכתו במועד הרי הוא בכלל המבזה את המועדות כי לא לעשות מלאכה הוקבעו ימי חול המועד כי אם לשמוח לפני השם ולהתקבץ במדרשות לשמוע הלכות החג

עבר וכיון מלאכתו במועד אסור לו לעשות המלאכה, ובית דין מונעים אותו מלעשותה.⁸⁴ אולם הגדר המכין מלאכתו אינה אלא מי שמכין במזיד. אבל השוכח או מחמת עצלות שחשב שיספיק לעשותו לפני החג, ולמעשה נמשך הדבר עד למועד, וכן כשהיה סבור שלא יפסד הדבר עד אחר יום טוב, ונודע לו שטעה⁸⁵. אינו נחשב מכין מלאכתו למועד.

העובר ומכין מלאכתו במועד, אסור לו לעשותה⁸⁶, למרות שהמנעותו מביצוע המלאכה גורמת למצב "אבד". וזאת אפילו בדבר שהוא משום "טירחה" בלבד ואין בו "מלאכה".

מי שהיה שוגג כדבר, בחשבו שיותר לכוין מלאכתו למועד, מכל מקום דינו כ"מכין" שאסור לו לעשות המלאכה. וכן כשיודע בודאי שיתקלקל רק חשב שיש לו עוד פנאי לעשות המלאכה קודם יום טוב, ואח"כ שכח מלעשותו, י"א שהרי זה בכלל מכין מלאכתו במועד ואסור לו לעשותה במועד אף שהוא דבר האבד⁸⁷. ויש אומרים שגם שכחה כזו הרי זה בכלל 'שכח או נתעצל' ואין זה בגדר מכין מלאכתו במועד, ואין לדיין אלא מה שעניו רואות, והרב המקיל בזה לעת הצורך יש לו על מי לסמוך⁸⁸.

כשלא מכין המלאכה למועד, אלא שישנה סיבה חשובה שהדבר צריך להעשות דוקא אז⁸⁹, כגון דחיית סיום כתיבת הספר תורה למועד, מכיון שרק אז ניתן לקבץ את כל הקהל יחד לשמחה של מצוה זו, אין הדבר נחשב ל"מכין". וכן כגון בעל רכב שחייב דבר יום ביומו להסיע אנשים או סחורות עד ערב החג ממש, ועריך הרכב לעבור תיקונים ועדומה, אין זה בכלל מכין מלאכתו במועד ומכל מקום יש לשאול לרב מורה הוראה שיחווה דעתו, האם המצב הוא אכן כך, שיש הכרח לדחות למועד דוקא.

"צרכי רכים" — בתנאים שהותרו, מותר גם כשכיון למועד.

צרכי אוכל נפש — מותר לעשותן גם כשכיון למועד. אבל מכשירי אוכל נפש, דינם שווה לשאר צרכי המועד, שאסורים כשכיוון.

⁸⁴ מ"ב תקלח טו

⁸⁵ חת"ס חו"מ מב

⁸⁶ מ"ב שם

⁸⁷ חת"ס שם

⁸⁸ עיין שש"כ פס"ו הערה קנ"ח בשם הנרש"ז זצ"ל, שו"ת באר משה ח"ז סי' ס"ה, חוהמ"כ פ"ב הערה רי"ב

ועיי"ש בשם עוד פוסקים המקילים בזה

⁸⁹ חוהמ"כ פ"ב סעי' צ"ח ובהוספות

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

צרכי מצווה — מותר לעשותם גם כשכיון למועד ואפילו כשעושה לאחרים לצורך קיום המצווה במועד, שמותר אפילו בשכר גם כן מותר. אבל כשאינו נעשה לצורך המועד, מותר רק לפועל הנמצא במצב ש"אין לו מה יאכל".

במקום חשש סכנת נפשות — מותר בדיעבד, גם כשכיון מלאכתו למועד.

עבר⁹⁰ ועשה המלאכה ש"כיוון למועד" אם הוא דבר ששייך לו, בית דין מפקירים אותו לכל. אמנם אם עבר החג ולא זכה בו אדם, מותר לבעל הבית לעשות המלאכה לאחר המועד⁹¹.

"ואם הוא עושה מלאכת אחרים, שאי אפשר לקנסו כגון, חייט או סופר שעושה מלאכת אחרים", עליו להחזיר את הכסף שקיבל בשכר עבודתו. ואם עדיין לא שולם לו, מכריחים אותו שלא לקבלו, ומקבל על עצמו שלא ישוב לעשות עוד כדבר הזה כל ימיו. ובמידה ומסרב, בית דין מלקים⁹² ומשמתים אותו עד שיעשה כן.

כשבעל המלאכה לא כיון מלאכתו למועד, והפועל הוא שנהג כן. הרי במידה והדבר "אבד" עקב מניעת המלאכה, מותר לפועל אחר, או לבעל הבית בעצמו לעשות המלאכה ככל מלאכת דבר האבד. אבל פועל זה שכיון מלאכתו, אסור לו לעשות בשכר כי אם בחינם.

פועלים ושכירים חייבים⁹³ לסדר שחופשתם תהיה בחול המועד, ואם לקח חופשה בתשלום בימי הקיץ וכדו' אסור לו לעבוד בחוה"מ אף שמפסיד עקב כך שהבעה"ב אינו משלם לו את ימי העדרותו בחוה"מ, זולת אם הוא בגדר 'אין לו מה יאכל' שאז מותר לו לעבוד בחוה"מ.

ואם חושש מפיטורים⁹⁴ אם לא יעבוד בחול המועד, מותר לו לעבוד שהרי זה דבר האבד.

⁹⁰ שו"ע ונו"כ תקלה ו

⁹¹ מ"ב שם יז

⁹² מ"ב שם יט

⁹³ שו"ב פס"ז סעי' י"ד

⁹⁴ שו"ת מהר"ש ענגיל ח"ד סי' פ"ג, וע"ע שו"ת מהר"י שטייף סי' ר"פ שמותר לקבל עבודה במשך השנה אפילו בידיעה שכשיגיע חוה"מ יצטרך לעבוד שאל"כ יפטר, ואין זה נחשב למכיון מלאכתו במועד.